

Alice Risenfors, Kommunjurist
Tel. 0345-18043
E-post: alice.risenfors@hylte.se

Kommunstyrelsen

Riktlinje för utövande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar riktlinje för utövande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsens uppdrag är bland annat att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter. Av kommunallagen följer att detta ansvar innefattar att ha uppsikt över övriga nämnders, eventuella gemensamma nämnders, kommunalförbunds och kommunala stiftelsers verksamhet samt över avtalssamverkan som kommunen ingår i.

Med uppsiktsplikten följer att kommunstyrelsen ska skaffa sig överblick över hela den kommunala förvaltningen. Styrelsen ska övervaka att kommunens angelägenheter sköts på ett sätt som är lagenligt och i enlighet med de mål, reglementen, övriga styrdokument och ekonomiska ramar som satts upp av kommunfullmäktige.

Det är kommunstyrelsen som bestämmer hur den ska utöva tillsynen och fullgöra uppsiktsplikten. Ytterst är det kommunfullmäktiges sak att, genom granskning av revision och ansvarsprövning, avgöra om uppsikten varit tillräcklig. Syftet med denna riktlinje är att beskriva hur kommunstyrelsen ska göra, både rutinemässigt och händelsestyrt, för att utöva uppsikt över annan kommunal verksamhet.

Ekonomisk konsekvens av beslutet

Beslutet har ingen ekonomisk påverkan.

Ärendet och dess beredning

Kommunledningsförvaltningen uppmärksammade under hösten 2024 att skriftliga regler för utövande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt idag saknas. Därför togs initiativ till att upprätta föreslagen riktlinje.

Av kommunallagen (2017:725) följer att kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtalssamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § eller enligt annan lag eller författning. Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller regionen är medlem i (6 kap. 1 §).

Hur uppsikten ska utövas är dock inte lagreglerad. Det är därför upp till kommunstyrelsen att bestämma hur så ska ske. Styrelsens verktyg är i första hand att den från de övriga nämnderna, beredningar och anställda i kommunen kan begära in de upplysningar och yttranden som behövs. För kommunalförbund finns andra regler om förbundsmedlemmarnas rätt till insyn, bl.a. att det ska regleras i förbundsordningen. För stiftelser finns ingen lagreglerad rätt till insyn, men av

Bostadsstiftelsen Hyltebostäders stiftelseförordnande följer att kommunstyrelsen har rätt att ta del av stiftelsens handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera stiftelsen och dess verksamhet.

I riktlinjen föreslås en modell för utövande av uppsikten som bygger i huvudsak på dels regelbundet delande av vissa typer av handlingar för kännedom från de kommunala organen till kommunstyrelsen, dels regelbundna samrådsmöten. Vid samråden kallas representanter för de kommunala organen till kommunstyrelsen för att dels dela information av vikt med styrelsen, dels bereda styrelsens ledamöter möjlighet att ställa frågor om organets verksamhet.

Som ett komplement till de rutinmässiga åtgärderna föreslås också att kommunstyrelsen kan utföra stickprovsvisa eller händelsestyrda granskningar. Kommunstyrelsen har då möjlighet att begära in upplysningar och yttranden, begära skriftlig redogörelse gällande viss fråga eller kalla representanter för det kommunala organet även utöver de regelbundna samrådsmötena.

Vad gäller uppsikt över avtalssamverkan är det i första hand den eller de nämnder vars verksamhetsområde berörs av samverkan som bär ansvaret för den. Nämnderna förväntas därför lämna information till kommunstyrelsen om den samverkan som bedrivs inom ramen för dess ordinarie rutiner för att dela handlingar och information om sin verksamhet. Därutöver ankommer på nämnderna att dela information om samverkan med styrelsen dels vid tecknande av nytt samverkansavtal, dels i samband med årsredovisningen. Kommunstyrelsen ska enligt lag årligen lämna en rapport till fullmäktige om den samverkan kommunen ingår i, oavsett om det finns skäl för fullmäktige att vidta åtgärder eller inte. Det sker i samband med årsredovisningen.

Kommunstyrelsens befogenheter att vidta åtgärder är begränsade till att påpeka brister eller missförhållanden samt lämna råd och anvisningar till det kommunala organ som bedöms vara i behov av det. Tanken med kommunstyrelsens ledande och samordnande roll är att den ska vara rådgivande och, om det inte räcker, ta initiativ till åtgärder i fullmäktige.

Förvaltningens bedömning och överväganden

Kommunledningsförvaltningen har tagit fram förslaget till riktlinje utifrån bestämmelserna i kommunallagen och en omvärldsbevakning av andra kommuners motsvarande regler. Flera funktioner på kommunledningsförvaltningen har lämnat synpunkter på förslaget, bl.a. ekonom, kommunjurist och nämndsekreterare. Förbundschef i kommunalförbundet SÅM har konsulterats i de delar som berör kommunalförbund.

Förvaltningen bedömer att förslaget i huvudsak beskriver och konkretiserar hur uppsikten utövas idag, i vart fall vad gäller de egna nämndernas verksamhet och Hyltebostäder. Det finns dock ett behov av systematisk uppsikt även över övriga kommunala organ samt ett enhetligt förhållningssätt till den kommunala verksamheten oavsett var den utövas. En skriftlig riktlinje bedöms vara ett bra sätt att verka för det. Det är även ett sätt att skapa transparens kring arbetet med uppsikt och intern kontroll.

Förvaltningen bedömer att riktlinjen bör antas.

Handlingar i ärendet

Riktlinje för utövande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Beslutet skickas till

Samtliga nämnder
Hyltebostäder

Emma Gröndahl
Kommunchef

Jenny Hagesjö
Kanslichef